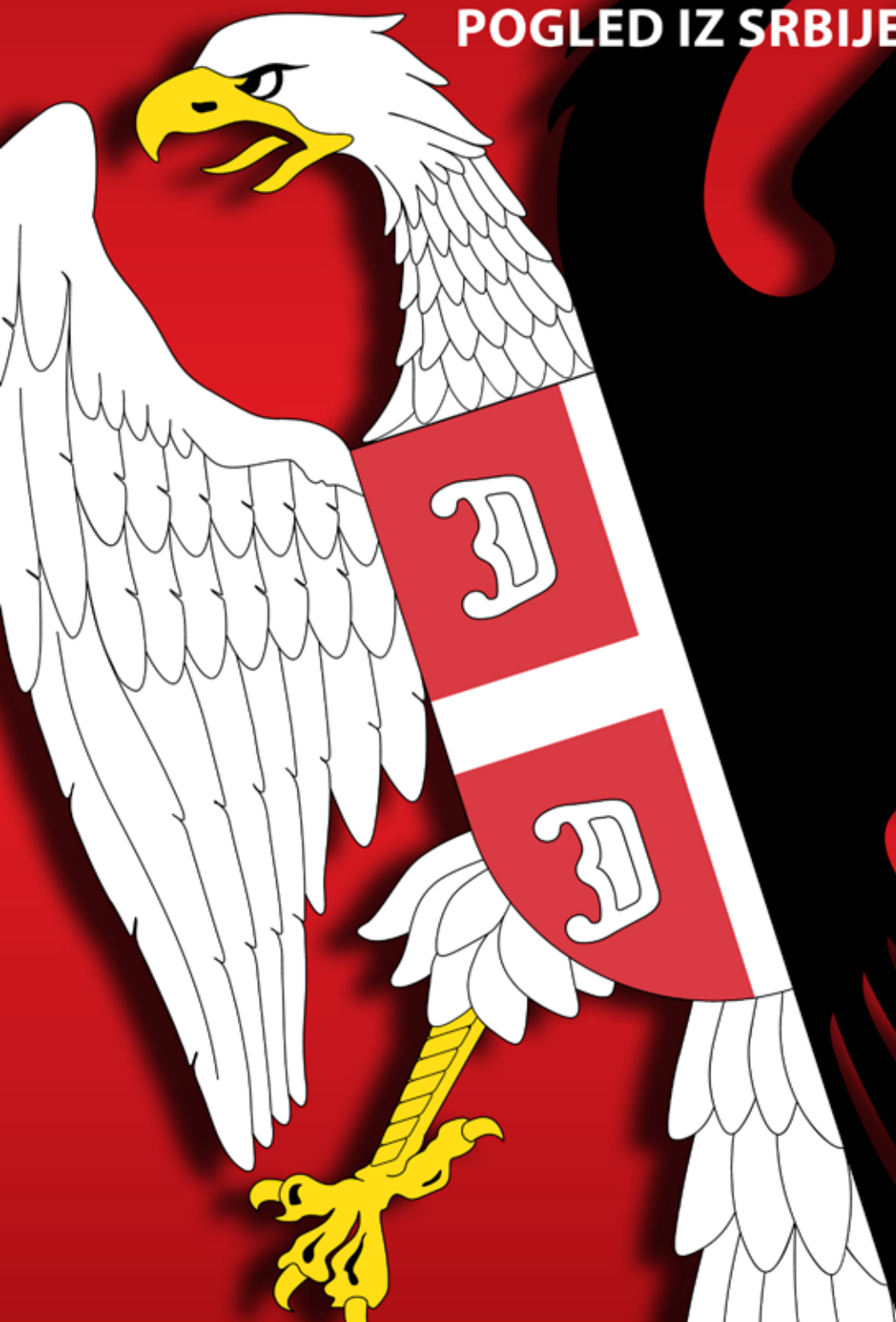

SRPSKO – ALBANSKI ODNOSI: SADAŠNJE STANJE I PERSPEKTIVE POGLED IZ SRBIJE

Malo se zna o srpsko-albanskim odnosima, a još je manje napisano. Ovaj dokument predstavlja doprinos ISAC fonda u otvaranju još jedne osetljive teme u procesu regionalne saradnje. Njegov krajnji cilj nije da odgovori na mnoga pitanja o saradnji između ove dve države, već da ukaže istakne neke od tema i pitanja u bilateralnim odnosima Srbije i Albanije, koja ne bi smela da čekaju konačno rešenje kosovskog problema.

SRPSKO – ALBANSKI ODNOSI: SADAŠNJE STANJE I PERSPEKTIVE POGLED IZ SRBIJE

mr Igor Novaković,

saradnik na projektima Centra za međunarodne i bezbednosne poslove iz Beograda.

dr Dragan Đukanović,

istraživač pri Institutu za međunarodnu politiku i privredu u Beogradu.

MSt Žarko Petrović,

direktor istraživanja Centra za međunarodne i bezbednosne poslove iz Beograda.

28. jun 2010.

ISAC*

Ovaj dokument izrađen je za potrebe projekta Pojačavanje dijaloga između suseda: Srbija i Albanija na Zapadnom Balkanu, podržanom od strane FRIDRIH EBERT FONDACIJE.

Publikacije ISAC fonda podržane su velikodušno od strane INSTITUTA ZA OTVORENO DRUŠTVO.

UVOD

Kroz istoriju, odnosi Srba i Albanaca bili su uslovljeni otomanskim nasleđem i isprepletanim relacijama među raštrkanim različitim etničkim i verskim zajednicama na relativno malom geografskom prostoru. Stvaranje nacionalnih država krajem XIX i početkom XX veka, doprinelo je formiranju novih linija razdvajanja i samoidentifikaciji zajednica, odnosno među konkurentnim istorijskim narativima, tradicijama i nacionalnim interesima. Odnos Jugoslavije i Albanije posle Drugog svetskog rata, odnosno u periodu od 1948. do 1991. godine, bio je obeležen ideološkim sukobima Saveza komunista Jugoslavije i Komunističke partije Albanije, koji su dodatno ojačali distancu između dva naroda. Ona je naročito bila vidljiva tokom sukoba na Kosovu 1998-1999, koji je još više pogoršao situaciju i produbio međusobno nepoverenje.

Prevazilaženje problema iz prošlosti trebalo bi da bude jedan od najvažnijih zadataka pro-evropskih elita Srbije i Albanije. Podsticanje dijaloga između ove dve države trebalo bi da doprinese međusobnom približavanju i pronalaženju novih puteva i načina za unapređenje odnosa. Unapređenje odnosa Srbije i Albanije ne samo da bi učvrstilo regionalnu stabilnost i razvoj, već bi i doprinelo procesu evropskih integracija, pored toga što bi sigurno olakšalo posledice proglašenja nezavisnosti Kosova. Međusobna saradnja zemalja Zapadnog Balkana (ZB) jedan od uslova za uspeh njihovih perspektiva ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji (EU).

BILATERALNI ODNOSI 1990-2010.

Tokom devedesetih godina XX veka odnosi između Srbije i Albanije bili su na veoma niskom nivou, pre svega zbog Kosovskog pitanja. Međusobni diplomatski odnosi bili su prekinuti 17. Aprila 1999. godine tokom NATO bombardovanja SR Jugoslavije i izbijanja Kosovske krize. Nakon promene režima u Srbiji oktobra 2000. godine, diplomatski odnosi su ponovo uspostavljeni 17. januara 2001. godine. Odmah potom, usledili su brojni sastanci visokih funkcionera, čiji je glavni cilj bio poboljšanje saradnje i prevazilaženje otvorenih pitanja u bilateralnim odnosima¹. Ministar inostranih poslova, sada bivše, Državne zajednice Srbije i Crne Gore, Vuk Drašković, posetio je Albaniju u decembru 2004. godine, što je bila prva poseta jednog visokog državnog zvaničnika od 1948. godine. Već maja sledeće godine tadašnji ministar inostranih poslova Albanije, Kastriot Islami, uzvratio je posetu Srbiji. Ovaj napredak prihvaćen je kao važan prodor u unapređenju bilateralnih odnosa Srbije i Albanije. Uskoro su usledili novi sastanci ministara inostranih poslova obe države na bilateralnom i multilateralnom nivou, kao i na marginama multilateralnih foruma.

Međutim, posle proglašenja nezavisnosti Kosova 17. februara 2008. godine, odnosi su svedeni na najmanju moguću meru, pošto su vlasti u Beogradu posmatrale Albaniju kao jednog od glavnih promotera nezavisnosti Kosova.

Odnedavno vidljiva je promena u odnosima dve države. Ilir Meta, ministar inostranih poslova Albanije, posetio je Srbiju 11. marta 2010. godine, i tom prilikom se susreo sa svojim srpskim kolegom Vukom Jeremićem, kao i sa predsednikom Srbije Borisom Tadićem. Ministar Meta je tada posetio i oblasti u Južnoj Srbiji naseljene Albancima, te se sastao sa njihovim lokalnim liderima. U ovom trenutku odvijaju se konsultacije oko posete predsednika Tadića Albaniji. Ove najnovije tendencije otvaraju perspektive u međusobnim odnosima dve države. Albanija je nedavno uputila novog ambasadora u Srbiju, što je bio otvoren poziv Srbiji da podigne nivo svog diplomatskog predstavnika u Tirani sa tadašnjeg otpravnika poslova (Chargé d'affaires) na nivo ambasadora. Srbija je to i učinila 28. juna 2010. godine, imenovanjem g. Miroljuba Zarića za ambasadora Republike Srbije u Tirani.

1) Na primer, susret predsednika Vlade Srbije Zorana Đinđića sa predsednikom Vlade Albanije, Ilirom Metom, 2001. godine u Grčkoj; nezvanična poseta ministra spoljnih poslova SR Jugoslavije Gorana Svilanovića Albaniji itd.

SRBIJA I ALBANIJA U MEĐUNARODNIM ODNOSIMA

Potencijalno članstvo u Evropskoj Uniji (EU) glavni je spoljnopolitički prioritet obe države. Albanija je podnela zahtev za članstvo u EU 29. aprila 2009. godine i trenutno čeka na mišljenje Evropske Komisije o odgovorima na Upitnik o pripremama za pristupanje podnetim 14. aprila 2010. godine. Srbija je svoj zahtev za članstvo podnela osam meseci kasnije, 22. decembra 2009. godine. Države članice EU su i dalje u procesu ratifikacije Ugovora o stabilizaciji i pridruživanju sa Srbijom, ali je pitanje kada će Komisija otpočeti proces pregleda usklađenosti nacionalnog zakonodavstva Srbije sa zakonodavstvom EU (screening). U ovom trenutku, Albanija napreduje brže od Srbije u procesu evropskih integracija.

U skladu sa svojom evropskom orijentacijom, i Srbija i Albanija su voljne da dokažu svoju posvećenost unapređenju regionalne saradnje. Obe države su članice različitih regionalnih tela i organizacija, kao što su Savet za regionalnu saradnju (SRR), Proces saradnje u Jugoistočnoj Evropi (PSJE), CEFTA 2006 (Central European Free Trade Agreement), Inicijativa za saradnju u Jugoistočnoj Evropi (SECI), Energetska zajednica i druge. Doprinos ovih inicijativa ogleda se u jačanju stabilnosti regiona, što utire put bržem pristupanju EU.

Situacija je nešto različita u sferi bezbednosti. Srbija je proglasila „vojnu neutralnost“ te joj pristupanje u članstvo NATO ne predstavlja spoljnopolitički prioritet, za razliku od Albanije koja je nedavno postala punopravna članica ovog političko, vojnog saveza. Međutim, Srbija je član NATO programa Partnerstvo za mir i aktivno saraduje sa mnogim državama članicama NATO, uključujući i SAD. Od 2008. godine Srbija je u statusu posmatrača pri Jadranskoj povelji, asocijaciji koju su 2003. godine formirale Albanija, Hrvatska, Makedonija i SAD, u želji da unaprede saradnju ove tri balkanske države sa NATO i time ubrzaju njihov napredak u evroatlantskim integracijama. Takođe treba spomenuti da je Albanija i članica Organizacije islamske konferencije.

Albanija je kao svoj spoljnopolitički prioritet odredila jako partnerstvo sa SAD. S druge strane, Predsednik Tadić je precizirao da postoje četiri stuba srpske spoljne politike (EU, SAD, Ruska federacija i Narodna Republika Kina), sugerišući jednu širu spoljnopolitičku orijentaciju, koja, međutim, nije pomenuta ni u jednom zvaničnom dokumentu Republike Srbije.

SARADNJA SRBIJE I ALBANIJE

Posle 2005. godine Srbija i Albanija potpisale su sledeće zajedničke dokumente: Sporazum o izbegavanju dvostrukog oporezivanja, Sporazum o ekonomskoj i trgovinskoj saradnji, Sporazum o saradnji u oblasti turizma, kao i Protokol o saradnji privrednih komora. Protokol o saradnji Ministarstava pravde Srbije i Albanije potpisan je 2006. godine. Prilikom poslednje posete ministra inostranih poslova Albanije Ilira Mete Srbiji potpisan je i veoma značajan Sporazum o saradnji u borbi protiv organizovanog kriminala, međunarodne ilegalne trgovine drogama i međunarodnog terorizma.

a) Ekonomska saradnja²

I Srbija i Albanija suočavaju se sa sličnim ekonomskim izazovima. Kako bi uvećale svoju ekonomsku efikasnost, i samim time sopstvenu spremnost za jedinstveno tržište EU, obe države izrazile su želju da poboljšaju ekonomsku saradnju. Prvi korak ka boljoj bilateralnoj saradnji načinjen je 1. avgusta 2004. godine kada je stupio na snagu sporazum o slobodnoj trgovini između ove dve države. Od 2006. godine obe države su postale članice CEFTA 2006. Od početka decenije, a posebno otkako je na snagu stupio sporazum o slobodnoj trgovini, uočljiv je napredak u spoljno-trgovinskoj razmeni – sa 22 miliona USD u 2005. godine na 75 miliona u 2009. godini. U razmeni sa Albanijom, Srbija konstantno ostvaruje dobitak, koji je samo u 2009. godini iznosio 64 miliona USD. Albanija se tokom poslednjih pet godina podigla na lestvici najznačajnijih spoljnotrgovinskih partnera Srbije (sa 27. mesta na 23. mesto). Privredna komora Srbije (PKS) je od 2005. godine uvećala svoje aktivnosti ka albanskom tržištu. U februaru 2005. godine PKS je potpisala Ugovor o saradnji sa Unijom komora Albanije, a u septembru iste godine PKS je formirala svoju sekciju za Albaniju.

2) Izvor: Privredna komora Srbije - Odbor za ekonomske odnose sa inostranstvom, Informacija o privrednoj saradnji Srbije i Albanije, mart 2010.

Struktura trgovinske razmene 1998-2009 (u hiljadama USD)

Godina	Izvoz Srbije u Albaniju	Izvoz Albanije u Srbiju	Ukupno
1998	757	317	1.074
1999	281	29	310
2000	232	1	233
2001	1.132	16	1.148
2002	6.399	89	6.488
2003	14.572	329	14.901
2004	16.241	640	16.881
2005	21.667	2.124	23.791
2006	34.485	4.695	39.180
2007	80.834	11.118	91.952
2008	76.785	13.292	90.077
2009	70.035	6.486	76.521

Trgovinska razmena Srbija – Albanija – vodeći proizvodi

Srpski izvoz u Albaniju	Albanski izvoz u Srbiju
Proizvodi od gvožđa i otpaci od gvožđa (15,4%)	Toplovaljane šipke sa deformacijama (36,3%)
Žuti kukuruz (12,9%)	Drveni nameštaj za spavaće sobe (15,7%)
Električna energija (7,7%)	Laka ulja za preradu (12,05)
Bezalkoholna pića (3,4%)	Sveže lubenice
Deterdženti za rublje i sudove	Obuća za muškarce
Brašno od obične pšenice, pira	Orijentalni duvan
Burad, limenke, kutije i sl. kontejneri manji od 50 litara	Betonsko gvožđe
Krovni crepovi od keramike	Dinje sveže
Konstrukcije od lima, gvožđa i čelika	So
Hartija, karton-impregnirani	Bilje i delovi bilja za industrijsku preradu
Otpaci i ostaci od livenog gvožđa	Ženske pantalone od teksasa
Dizel goriva	Ženske pantalone od pamuka
Lekovi gotovi za maloprodaju	Obuća ostala sa licem od kože
Sladoled	Profilni toplovaljani, visine od 80mm do 220mm
Proizvodi od brašna, griza, ostalo	Profilni od legura aluminijuma
Knjige, brošure, leci	Muške pantalone od pamuka
Krompir	Profilni toplovaljani, visine preko 80mm

Glavni izvoznici iz Srbije u Albaniju/Glavni uvoznici iz Albanije u Srbiju (Srpske kompanije)

Glavni izvoznici iz Srbije u Albaniju 2009	Glavni uvoznici iz Albanije u Srbiju 2009.godini
Steel Impex, Bačka Palanka	Mundial Beograd
ČEZ Srbija	Feromet, Beograd
GEN-I Beograd	Novometal, Novi Sad
Ball Pakovanja, Beograd	Koncern Farmakom, Šabac
Rauch Sokovi, Koceljeva	Četnik Valjevo
Novi Balkan, Novi Sad	HIP Petrohemija, Pančevo
Hemofarm Vršac	RP Tehnometal, Beograd
Potisje, Kanjiža	Steel Impex, Bačka Palanka
Beohemija, Beograd	Braća Ilić, Bačka Palanka
Rudnap, Beograd	T P Gagi, V.Trnovac, Bujanovac

U poslednjih nekoliko godina, neke od uglednih kompanija iz Srbije ušle su na albansko tržište, kao što su: Galeb Grupa, Comtrade grupa, Delta Maksi (kupovinom albanskog lanca supermarketa – Euromarket), Hemofarm etc.

b) Saradnja u sferama transporta i energetike

Još 2001. godine Evropska Komisija je predvidela veću potrebu za saradnjom u sferama transporta i energetike na ZB³. Potpisivanjem Memoranduma o razumevanju za razvoj Osnovne regionalne transportne mreže (MoR) 11. juna 2004. godine, vlade država ZB i Evropska Komisija osnovale su regionalnu transportnu organizaciju Transportnu opservatoriju za Jugoistočnu Evropu (SEETO). Izgradnjom dva pan-evropska koridora u regionu – Koridora X i Koridora VIII, ove dve države će uspostaviti infrastrukturne veze kao nikada pre u istoriji. Takođe, od posebne važnosti su i izgradnja autoputa Beograd – Južni Jadran (Beograd – Bar), remont železničke pruge Beograd – Bar, autoputa Drač – Kukeš i priključaka (Priština) ka drugim važnim putnim pravcima (Beograd – Južni Jadran, Koridori X (Niš) i VIII (Skopje)). U ovom trenutku glavne luke za izvoz srpskih dobara su Rijeka, Solun, Konstanca, Bar i Kopar. Izgradnja i remont gorepomenutih putnih pravaca uvećali bi i atraktivnost luke Drač za srpske kompanije.

Poboljšanje regionalnog transporta može se očekivati nakon potpisivanja Sporazuma o carinskoj saradnji i Sporazuma o saradnji u oblasti vazdušnog saobraćaja i međunarodnog putnog transporta putnika i dobara. Štaviše, za regionalni transport i trgovinu bilo bi veoma korisno potpuno ukidanje viznog režima između dve države. Albanija je nedavno unilateralno ukinula vizni režim sa Srbijom. Srbija i dalje održava vizni režim prema Albaniji, međutim albanski državljani koji poseduju Šengensku vizu ili dozvolu boravka u zemljama Šengenskog sporazuma mogu da budu u tranzitu preko teritorije Srbije bez vize u periodu od 5 dana.

Energetika je jedan od ključnih sektora gde je preko potrebno poboljšanje međusobne saradnje i koordinacije. Sa stalnim porastom energetske potreba država regiona perspektive za saradnju među ovim državama postaju još značajnije, pogotovo ako imamo u vidu potencijal Srbije da postane jedna od glavnih tranzitnih ruta za transport ruskog i kaspiskog gasa i nafte ka Evropi (projekti gasovoda Južni tok, Panevropski naftovod). Takođe, ne bi trebalo zaboraviti da je ključan interes EU da održi ovaj region energetski stabilnim. Tražnja za gasom u Srbiji raste po godišnjoj stopi od 1,9%, dok je stopa u Albaniji 5 puta veća – 10.2%⁴. Jedno od rešenja za ovaj sve značajniji problem je intenziviranje regionalne saradnje i komunikacije, sa ciljem izgradnje regionalnih inter-konektora. Srbija i Albanija su potpisnice Sporazuma o uspostavljanju energetske zajednice u Jugoistočnoj Evropi iz 2006. godine, kojim je stvoreno jedinstveno tržište električne energije i gasa zemalja Jugoistočne Evrope i EU. Implementacija ovog sporazuma inkorporiraće energetske sektore električne energije i gasa država ZB u EU znatno pre nego što same države postanu članice EU. Postoje i značajne mogućnosti za saradnju i transfer znanja i veština tokom razvoja, izgradnje i remonta električnih mreža, kao i tokom procesa gasifikacije u obe države, što bi omogućilo dublju saradnju eksperata i kompanija iz Srbije i Albanije.

c) Kulturna saradnja

Iako politički odnosi često bacaju u senku kulturnu saradnju, kulturna razmena je u stalnom porastu između Srbije i Albanije. Saradnja počiva pre svega na individualnim inicijativama, gde mreže civilnog društva predstavljaju glavni kanal za komunikaciju. Od 2000. godine razne institucije, umetničke grupe, amaterska pozorišta i drugi uspostavili su saradnju i stalnu razmenu kulturnih sadržaja. Da spomenemo samo neke od njih: učešće Dečijeg kulturnog centra iz Beograda na Dečijem festivalu u Draču (oktobra 2007. godine), zajednička srpsko-albanska koprodukcija filma "Medeni mesec" srpskog režisera Gorana Paskaljevića u saradnji sa Gecom Permetijem iz Albanije itd. Glavni kanali zvanične saradnje (na državnom nivou) uspostavljeni su kroz multilateralne inicijative i programe kao što su Savet ministara kulture Jugoistočne Evrope (Prvi okrugli sto: turizam, kultura i među-univerzitetska saradnja), Kulturno nasleđstvo: Most ka zajedničkoj budućnosti (regionalni proces saradnje u oblasti kulture i kulturnog nasleđa osnovan 2004. godine) itd.

3) European Commission, Transport and Energy Infrastructure in South East Europe, 15.X 2001.

4) Zorana Mihajlović Milanović, Energetska bezbednost Jugoistočne Evrope u svetlu ruske energetske politike, 2009, <http://www.isac-fund.org/download/06-Dr%20Zorana%20Mihajlovic%20-%20Energetska%20bezbednost%20zemalja%20JIE.pdf>

Katedra za albanologiju na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu ima dugu tradiciju obrazovanja novih generacija profesora albanskog jezika, književnosti i kulture. Prema postojećem planu i programu, svake nove akademske godine otvara se 19 mesta za upis novih studenata⁵. Od 1990. do 2010. godine upisano je 283 studenta, od kojih je 69 diplomiralo do maja 2010. godine. Do sada, fakultet je uspostavio saradnju sa Univerzitetom u Skadru i Univerzitetom u Tirani. Trenutno na ovom fakultetu predaju dva gostujuća profesora sa Univerziteta u Skadru, dok je maja 2010. godine odsek ugostio delegaciju sa Univerziteta u Tirani.

d) Manjine

Tokom poslednjih nekoliko godina došlo je do napretka u sferi zaštite nacionalnih manjina. Albanske kulturne organizacije redovno učestvuju na konkursima za finansiranje projekata Ministarstva kulture Republike Srbije. Međutim, pripadnici albanske nacionalne manjine se i dalje žale na raširenu diskriminaciju i nedostatak sistemskih pretpostavki za ekonomski prosperitet, koje s njihove tačke gledišta predstavljaju pre svega rezultat etnički-orijentisanih politika srpskih vlada. Mnogi odbijaju da učestvuju u javnom i političkom životu, iako je formiran Nacionalni savet albanske nacionalne manjine, posle uspešnih izbora za ovo telo u junu 2010. Etničke tenzije i trvenja nisu retkost u ovom regionu pošto su praktično sve države multietničke po sastavu. Međutim niti jedna od njih nije konsolidovana kao zaista multietničko društvo.

Prema popisu iz 2002. godine, 61.647 pripadnika albanske nacionalne manjine živi u Republici Srbiji (bez teritorije Kosova), sa najvećom koncentracijom u tri opštine na jugu Srbije: Preševu, Bujanovcu i Medveđi. Kao i svim ostalim priznatim manjinama u Srbiji garantovano im je pravo upotrebe nacionalnih simbola, upotrebe albanskog jezika na lokalnom nivou, obrazovanje na maternjem jeziku, kao i neka druga prava. Albanska nacionalna zajednica ima pravo na predstavnike u Koordinacionom telu za Preševu, Bujanovac i Medveđu. Na parlamentarnim izborima 2008. godine sa liste koalicije (manjinskih) albanskih partija sa juga Srbije izabran je jedan narodni poslanik u postojeći saziv Narodne Skupštine Republike Srbije. Izborni sistem Republike Srbije dopušta pozitivnu diskriminaciju na izborima za Narodnu Skupštinu, koja je oličena u tzv. „prirodnom cenzusu“ za partije nacionalnih manjina, dok je zvanični cenzus za sve ostale partije iznosi 5% glasova⁶. Pozicija albanske nacionalne manjine na jugu Srbije veoma je uslovljena pitanjem statusa Kosova. Njeni pripadnici i dalje podvlače nedostatak interesa i aktivnosti zvaničnih organa Republike Srbije kako bi se poboljšala ekonomska i socijalna situacija u regionu. Štaviše, oni ističu problem „militarizacije“ regiona, manjak šansi za mlade, kao i probleme vezane sa pitanje statusa Kosova.

U Albaniji, pripadnici Srpsko-Crnogorske nacionalne manjine su uglavnom koncentrisani u regionu oko Skadra i doline Vrake. Njihov broj nije precizno utvrđen u Srbiji, ali neke procene govore da on iznosi između 2.000 i 8.000 Srba-Crnogoraca. Neke druge procene govore čak i o broju od 30.000. U Srbiji nema informacija o postojanju sistemskih rešenja za zaštitu prava ove nacionalne manjine u Albaniji. Njeni predstavnici, okupljeni oko udruženja nacionalne manjine Srba-Crnogoraca Morača-Rozafa traže sledeće: integraciju u politički, javni i kulturni život zemlje; zaštitu i promociju nacionalnog identiteta; učenje maternjeg jezika i mogućnost obrazovanja na istom, kao i predstavljanje u medijima koji se finansiraju iz državnih programa. Pripadnici organizacije uspeali su da ostvare kontakte sa predstavnicima Vlade Albanije, kao i sa predstavnicima Evropske Komisije. Ministarstva kulture i dijasporu Republike Srbije pomogla su rad udruženja Morača-Rozafa, što je omogućilo pokretanje njihovog internet portala (prvog medija na srpskom jeziku u Albaniji), kao i pokretanje kurseva srpskog jezika. Odnedavno ta ministarstva podržavaju i kulturne aktivnosti udruženja Morača-Rozafa. Uz pomoć Ministarstva za dijasporu Republike Srbije 2008. godine osnovan je Informacioni, kulturni i ekonomski centar Republike Srbije u Skadru, kao institucija za saradnju sa relevantnim organizacijama iz Srbije na polju kulture i kulturnog nasledstva.

5) Izvor: <http://www.fil.bg.ac.rs/ssluzba/upis2009/kvote.pdf>

6) Republika Srbija, Zakon o izboru narodnih poslanika, http://www.rik.parlament.gov.rs/cirilica/propisi_frames.htm

PUTEVI NAPRED

Odnosi Srbije i Albanije tokom zadnje dve decenije bili su veoma ograničeni, čak i nepostojeći tokom pojedinih perioda. Iako su nedavno povučeni prvi potezi koji bi trebali da omoguće njihovo popravljnje, neophodno je dalje podsticanje i napredak.

Dobri susedski odnosi između Srbije i Albanije nisu samo preduslov za ostvarivanje zajedničkog spoljnopolitičkog prioriteta – evropskih integracija, nego i suštinska potreba obe zemlje. Zauzimanje za saradnju i otkrivanje mogućnosti za njeno unapređenje u cilju ostvarivanja praktičnih političkih rezultata sigurno će omogućiti bolji razvoj privatnih i individualnih inicijativa, a samim tim bolju ekonomsku saradnju. Na primer, postoji dosta prostora za bolju saradnju Srbije i Albanije u sektorima koji su veoma „opipljivi“, kao što su ekonomija, energetika, transport i kultura. Stoga je razumno pretpostaviti da ovakva saradnja sa praktičnim rezultatima na dobrobit svih učesnika može da ima samo pozitivni efekat prelivanja i u druge sfere javnog i socijalnog života.

Trgovinska razmena između dve države je na veoma niskom nivou i može se smatrati da je to umnogome rezultat niskog nivoa političkih odnosa.

Postojeći vizni režim, koji je Albanija unilateralno ukinula, i dalje ometa unapređenje saradnje i komunikacije. Bilo bi poželjno da i Srbija ukine vize za građane Albanije, kao znak dobre volje i dobrosusedskih odnosa. Nužno je da Srbija svojim spoljno-političkim potezima demonstrira da može da saraduje sa svim zemljama u regionu sa kojima deli zajedničku evropsku budućnost.

Odnosi bi se takođe osetno mogli popraviti u sferi kulture, kao i kod pitanja položaja nacionalnih manjina u obe države. Kako kulturne i manjinske politike mogu biti jedan od faktora konsolidacije država na Balkanu, upravo bi stvaranje pretpostavki da manjine u potpunosti uživaju svoja prava moglo doprineti prevazilaženju prepreka u odnosima dve države i dva naroda. Pripadnici manjina pre svega treba da se osećaju dovoljno bezbedno i prosperitetno u sredini u kojoj žive, kako bi mogli biti motivisani da aktivno lobiraju za bolje međusobno razumevanje i bolju saradnju između država i naroda. Za jačanje veza između dva naroda neophodna je institucionalna podrška kulturnoj razmeni i saradnji, kao i podrška kulturnoj autonomiji manjina.

* CENTAR ZA MEĐUNARODNE I BEZBEDNOSNE POSLOVE

* INTERNATIONAL AND SECURITY AFFAIRS CENTRE

U službi preobražaja Srbije

ISAC doprinosi i služi preobražaju Srbije na putu ka članstvu u EU i Evroatlantskim institucijama, suočavajući se sa izazovima koji stoje pred našom zemljom i regionom, utičući na politiku i donošenje odluka kroz istraživanja, predloge delovanja, političke analize i procene, kao i specijalističko obrazovanje, sa konačnim ciljem dostizanja naprednije budućnosti za sadašnje i dolazeće generacije.

Serving the transformation of Serbia

ISAC promotes and serves the transformation of Serbia towards EU and Euro-Atlantic membership by addressing the challenges facing the country and the region, influencing policy and decision-making through research, policy proposals, political analysis and forecasts, and specialist education, with the ultimate aim of attaining a more prosperous future for the present and coming generations.